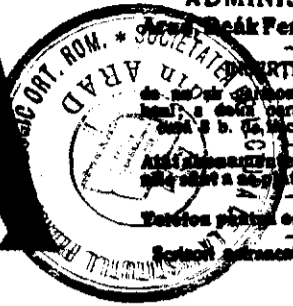

TRIBUNA

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 cor.
pe 1/4 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminică pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

Serbarea dela Putna.

Jancsó Benedek, cunoscutul învățat maghiar a scris în «Budapesti Hirlap» (Nr. 162) un lung articol asupra serbării dela Putna. E de regretat, că până și un bărbat cult și umblat prin lume, ca Dr. Jancsó, care nu-i un șovinist ca ori-ce «civis» din Dobrițin, aprobă măsura luată de rectorii universităților maghiare de a elimina pe studenții români cari s'ar duce să ia parte la serbările dela Putna.

Eată cum își motivează profesorul maghiar punctul său de privire:

«Participarea tinerimei române din Ungaria la serbarea dela Putna, afară de caracterul ei daco-român, mai are de astădată și o altă țintă împotriva Ungurilor: prăznuirea voevodului Stefan însemnează pentru noi întocmai ca și când s'ar prăznuși Mihai-Viteazul; tocmai de aceea, tinerul român care ia parte la această serbare vede în voevodul Stefan nu atât pe viteazul stăruitor, ci pe învingătorul Ungurilor. În fața Românilui care privește la Unguri ca la dușmanii săi firești, voevodul Stefan este un bărbat mai mare încă de cât chiar Mihai Viteazul, pentru-că acesta din urmă a învins numai pe Báthory Endre, pe când Stefan a biruit pe cel mai puternic craiu unguresc, pe Mateiu»...

Va să zică asta e: noi să nu prăznuim pe vitejii noștri cari au biruit asupra Ungurilor! În sufletul nostru să fie înăbușită ori

ce simțire despre mărirea neamului. Noi să nu luăm cunoștință despre zilele de isbândă ale neamului românesc, să nu aflăm că am avut viteji cari au pus pe fugă pe Robert Károly și pe craiul Mateiu, cu atât mai puțin să dăm veste până în cea din urmă colibă românească, în creierii munților, că nainte cu trei sute de ani tot pământul pe unde se aflau Români era sub un singur stăpânitor, Mihai Viteazul! Ci să fimem poporul românesc din Țeara Ungurească în credința, că de când ne-am pomenit pe lume, și aici, și dincolo, am tras la jug, am fost niște iobagi nemernici, niște slăbănogi de cari și-au bătut joc până și cel mai fără vlagă voevod ori craiu unguresc...

De fapt, în școlile noastre este oprită ori-ce carte care să pomenească despre vitejii neamului. Și dacă ar fi să rămânem cu știința istorică ce ne îngăduie stăpânirea ungurească, apoi nici n'am ști că peste zidurile cetății Alba Iulia a fâlfâit odată steag românesc și infumurații boeri unguri, «nemes»-ii cari își bătuseră joc de Români, fost-au siliți să vină umiliți, a se închina Voevodului tuturor Românilor... și că numai printr'un omor mișelesc, pe câmpia Turdei, s'a stins vieța viteazului voevod Mihaiu... N'am ști de pățania craiului Mateiu, care plecase dela Buda cu oaste mare spre Suceava, să ingenunchieze pe Ștefan, viteazul vitejilor, — dar la Baia din Moldova în cap de noapte a fost pus pe fugă și o săgeată ce i-s'a înfipt în — spate l'a înduplecat în urmă ca el să caute prietenia lui Ștefan și

să-l lase acestuia de bună-voie în stăpânire Ciceul, pe care-l cucerise Ștefan după-ce Mateiu nu știa cum s'ajungă mai iute acasă...

Era strimtorat atunci Mateiu: avea necazuri cu Cehii și grozav s'a bucurat că Ștefan cade la pace cu el...

Și multe alte n'am ști, ori că le-am ști așa cum șovinștilor le vine la socoteală să ni-le înfățișeze: că voevozii români trăiau din mila craiilor din Buda; că Ioan Corvin dela Hunedoara n'a fost din viță românească, ci și el și fiul său Mateiu-Craiu au fost cel mai curat sânge — unguresc; că Horea, Cloșca și Crișan au fost niște tăciunari de rind, ear Iancu și chiar marele arhieru Șaguna nu-s vrednici să li-se ridice o cruce la căpățitu...

Serbări ca cea dela Putna, se înțelege, trage dungă peste socoteli de felul acesta... Adunându-se acolo Români din toate părțile, bine înțeles: merge și vestea despre vitejia străbună și mai ales despre o mare virtute a celor-ce trăiesc! Virtutea asta e prăznuirea dela Putna, prinosul ce aduc cu acest prilej Români din toate părțile viteazului mare și sfânt... Căci poporul care în așa chip știe cinsti pe strămoși — asta o știu și Ungurii — e menit să trăiască încă mult și fapte mari să săvârșească.

»Eată ce vor scoate mai mult în lumină — scrie dr. Jancsó — vorbitorii serbării dela Putna, mai ales pentru a ne da să înțelegem, că nu e bine să ne încredem, pentru-că mai curând ori mai târziu Ștefan Voevodul va avea urmași puter-

Serbarea dela Putna.

(Amintiri).

De

Ioan Slavici.

(Urmare).

MASA FESTIVĂ.

Întâia oară Români din cele patru ținuturi s'au adunat la un loc, ca să preamărească împreună numele unuia dintre marii susținatori ai neamului românesc, să se îmbărbăteze unii pe alții și să-și întărească credința în viitor, și mulți ocazi s'au umplut de lacrimi, când corul a întonat imnul:

Etern, atotputernic, o creator sublim,
Tu dai lumii viață și omului cuvânt,
În tine crede, speră întreaga Românie;
Glorie ție'n ceruri, glorie pe pământ!

Urna votivă a fost așezată la căpățâul mormântului pe un piedestal de marmoră neagră; cele două epitafe au fost întinse pe mormânt; steagurile aduse de deputații au fost lăsate ca decorațiune la mormânt: asistenții au ingenunchiat în fața mormântului.

În acest moment suprem al serbării un ofițer român, maiorul Boteanu care se întorcea din Franța, unde luase parte la război, a fost plin de emoțiune câte-va vorbe, apoi și-a descins centurionul dela brâu și l'a lăsat drept

prinos din partea tinerii oștiri române pe mormântul marelui căpitan.

Acest act de spontaneitate a dat nota întregii serbări: ori-și-cine a putut să-și manifeste în toată libertatea simțemintele.

Acolo însă, unde sunt mulți oameni, e și multă lipsă de pricepere și astfel se ivesc și multe nemulțumiri. Nu toți înțelegeau că libertatea de care ne bucurăm ne obliga să ne stăpânim noi înșine pe noi și să păstrăm buna rânduială.

Când bubuitul treascurilor ne-a vestit că primele căruțe au sosit la arcul de triumf, Eminescu și eu am plecat dela poarta mănăstirii și ne-am urcat pe deal, ca să vedem în toată liniștea deslășurarea acestei prime fase a serbării.

Rămăseră acolo alții, care știau să facă lucrurile mai bine decât noi.

Treascurile bubuiau, steagurile filfăiau, vestitul taraf dela Suceava, vre-o treizeci de lăutari îmbrăcați în anterie, cânta marșul lui Mihaiu-Viteazul, transparentele erau luminate, lămpioanele și miile de candelă ardeau, mulțimea isbucnea la sosirea fie-cărei trăsuri în urale, și ni-se cuvenia lui Eminescu și mie să ne bucurăm în toată liniștea de priveliștea aceasta, pe care n'ar fi putut nici cellalți s'o aibă, dacă noi am fi fost tot atât de slabi în credință și tot atât de puțin stăruitori ca dinșii.

Peste puțin ne-am încredințat că a venit prea multă lume, și nu o să găsim adăposturi destule. La poarta mănăstirii învălmășala era din ce în ce mai mare, căci toți dedeau năvală asupra mănăstirii, toți protestau contra dispo-

sițiunilor luate de comitet. Adevărații vinovați erau însă, cum G. D. Theodorescu zice în darea sa de seamă, numai cei ce veniseră fără să se fi anunțat.

În mijlocul acestei gălăgii a sosit și deputațiunea din Moldova.

Pe drum membrii deputațiunii aflaseră că unii dintre fruntașii Bucovinenilor stăruie și acum în hotărîrea lor de a nu lua parte la serbare, și V. Alexandri s'a despărțit la Hadikfalva de deputațiune și a urmat drumul spre Cernăuți, ca să se întâlnească cu Hurmuzachi. Sosind dar la Putna, Kogălniceanu era neliniștit și dorea să vorbească cu mine, ca să aflu cum stăm cu stăpânirea și dacă poate ori nu să ia parte la serbare.

Alergau dar băeții în toate părțile, ca să mă găsească, și alergătura aceasta a produs un fel de panică în mulțimea și altfel agitată. N'are prostia omenească margini, și de mîntea multora era apropiat gândul că, văzînd primejdia, Eminescu și eu am fugit.

Ear noi făcăm filosofie la marginea pădurii de brad.

Îl știm cu toții pe M. Kogălniceanu, omul totdeauna scurt și clar, vioiu și tiner până la adânci bătrânețe. Nu-l mai văzusem, dar îl știa Eminescu și-l aveam mai în gândul meu.

I-am spus cu inima deschisă că amicii mei din Bucovina ved lucrurile rău, că guvernul nu ne face nici o greutate și că Căpitanul districtului va asista și el la serbare și va închina la masă pentru poporul român. A rămas.

Tot atunci s'a ivit altă greutate.

nici de seama lui cari să mai câştige biruință ca cea dela Baia... .

Judecă bine profesorul Jancsó. Intr'a-devăr, care Român să nu se întărească în credință putând să ingenunchieze la morminte sfinte ca cel dela Putna? De cât judecă bine numai până la jumătatea lucrurilor. . .

Să ne lămurim.

Nainte cu trezeci de ani, în urma stăruințelor lui Eminescu și Slavici, se știe, la Putna a mai fost o serbătoare mare, anume: întru aducerea aminte a înființării acelei mănăstiri. . . S'atunci s'au adunat acolo Români din toate părțile, mai ales tineri. Eată ce scrie Jancsó despre aceea serbare :

»Atunci au hotărît membrii societății *România Jună*, că tînta lucrării lor pe tărîmul istoric, în viața obștească și cea politică va fi: să deștepte în Românii dintre Dniștru și Tisza *simțimentul de a ține împreună și a se iubi între olaltă*. Urmarea acestei hotărîri a fost că peste câțiva ani Slavici s'a întors acasă și a înființat la Sibiu »*Tribuna*«, în colonele căreia s'a scris cu atîta curaj și căldură despre solidaritatea și sentimentul național, cum nu s'a mai făcut până atunci, nici de atunci încoacî... .

Foarte bine. Recunoaște deci și învățatul maghiar, că Românii de aici prind bărbăție pe urme fie-cărei serbări naționale... . De teama asta stăpînirea pune piedeci mergerei noastre la Putna.

Serbarea se va face și în ciuda împotrivirii stăpînirii ungurești... . Simțimentul nostru național se va avînta deci și în viitor.

Va mai recunoaște Dr. Jancsó Benedek, că regele Carol este un demn urmaș al marelui Ștefan, că România de azi chiar dacă n'ar fi ispitită a încerca o isbîndă ca cea dela — Baia, poate să ajungă însă craiul Ungurilor în strîmtoarea în care era la 1467 Mateiu. Ei bine: dacă Mateiu a căutat atunci prietinia biruitorului Ștefan, poate să aibă odată și regele Țării Ungurești nevoe de brațele biruitorilor dela Plevna... . Și ce crede Dr. Jancsó și toți cei de-o seamă cu el: se va da acest ajutor celor cari acasă la ei vor

Din Moldova veniseră doi archierei cu mare suită, Bobulescu și Filaret Scriban. Tîneau să celebreze la sfințirea urnei și a steagurilor și era lucru firesc ca așa să fie. Egu-menul însă nu putea să le dea voie, ear nouă, comitetului, nu ni-se convenia nici un amestec în cestiunea aceasta. S'a cerut pe cale telegrafică voce dela Mitropolitul Hacman, și noi nu eram de vină, dacă Rusniacul a zis: „nu!”

Greutatea cea mare s'a ivit însă în ziua următoare.

După alegerea răcută de d-nii T. Maiorescu, I. Negruzzi și V. Pogor, cuvîntarea festivă a fost rostită de A. D. Xenopol, atunci student la universitatea din Berlin. O avem cuvîntarea aceasta, și nu tăgăduia atunci, cum nu tăgăduiește nici astăzi nimeni, că ea este o lucrare de valoare și una din cele mai frumoase opere ale unui scriitor, care atunci ne era turtura simpatic și pe cari azi toți îl socotim între cei de frunte. Alegerea fusese însă făcută de niște francmasoni, de cei mai primejdioși cosmopoliți, și asta era o vină pe care adevărații naționaliști nu ne-o puteau ierta.

A urmat apoi masa festivă.

Acceași îmbulzeală ca la poarta mănăstiri.

(Va urma).

să înăbușe în suflet românesc ori ce simțire națională?... .

Ce părere trebuie să-și facă România și lumea întreagă despre Unguri vîzîndu-i că laudă guvernul pentru-că luptă cu atîta stăruință împotriva a ori ce avînt național român, pe când de altă parte stăpînirea austriacă nu numai a îngăduit, dar ea însăși la parte la serbarea dela Putna?

Se supără grozav Ungurii când ne aud de — *Impăratul* ear nu de *regele* ungar. Ei vîd în asta o pornire la noi de a slăbi regatul ungar și a lucra înspre întărirea împărăției austriace... . Cine însă mai mult de cât guvernul maghiar ține să ne arate, la ori-ce prilej, că frații de sub sceptrul *impăratului* o duc mai bine decât cei din regatul ungar?... . În împărăție naționalitățile se bucură de toate bunătățile. În regatul ungarsuntem opriți până și să ne închinăm la mormintele sfinte.

Dr. Jancsó e om cu carte. Nu-l va fi greu să judece: cam ce gânduri cuprind mintea noastră și cam ce trebuie să simțim auzind de porunci ca cele ale rectorilor universităților ungurești, și citind articole ca cel scris de d-sa în »*Budapesti Hirlap*« despre marea serbare a tuturor Românilor.

Russu Șirianu.

Secția naționalităților — reînviată.

Din Budapesta se comunică o veste interesantă. Faimoasa secție a naționalităților, înființată de Bánffy și desființată de Székely pe cale a se reînființa. Se zice că mișcarea activistă a Românilor o necesitează. — Va să zică cabinet noir-ul ear se pune în practică. Acum suntem pe deplin înțeleși, d-le Tisza!

DIN DIETA.

— Sedința dela 28 Iunie —

Discuția asupra budgetului a început-o azi Polónyi, cunoscutul fanfaron kossuthist. A polemizat cu Kovacevics, oratorul croat de ieri, care precum se știe a ținut o vorbire foarte detestabilă din punctul de vedere croat. Ei bine pe Polónyi, nu l'a mulțumit nici aceasta vorbire și i-a tras aspre lecții croatului, pentru-că a cutezat într'altel să zică: Aderez la limba de comandă maghiară dar aderez și la limba de comandă croată. Polónyi s'a scandalizat de aceasta egalizare a Ungariei cu Croația și i-a reflectat că armate nu pot să aibe de cât statele independente, iar Croația nu e stat independent. Pe urmă a criticat guvernarea lui Khuen Héderváry, ca fost ban al Croației. S'a estins la o caracterizare lungă și plină de satiră a guvernului Tisza și a sfîrșit, între aplausele kossuthiștilor, prin a nu primi budgetul.

Sub decursul vorbirii lui Polónyi, Héderváry făcea mereu la însemnări, de unde fiecare credea că va vorbi. S'a și sculat fostul ministru președinte care a făcut unele mărturisiri interesante. Privitor la relațiile dintre dînsul și Bánffy a zis că explicîndu-se rău, pe vremea când Bánffy era la putere, activitatea sa din Croația, a voit s'abzică, dar Bánffy nu i-a primit abzicerea.

Baronul Kass Ivor: La asta va trebui să răspundă Bánffy.

În afacerea corupției se declară nevinovat și nu dînsul e cauza că nici până azi nu s'a finalizat afacerea. Trecînd iar la lucrurile din Croația zice că în Croația nici urmă nu mai este de partid austriac și-si

cea din urmă amintire a grănicerilor a apărut. (Aplause zgomotoase).

A mai vorbit Hieronymi rectificînd o afirmație a lui Polónyi privitoare la jurămîntul funcționarilor dela căile ferate și Kovacevics explicîndu-și unele lapsuri din vorbirea de ieri.

Sedința s'a terminat la 2 ore.

Inmormîntarea lui Elie Curescu.

Despre înmormîntarea regretatului președinte a Comunității de avere, »*Drapelul*« publică următoarele amenunte:

Duminecă s'au așezat spre vecinică odihnă în cimiteriul dela sf. Ilie din Caransebeș rămășițele pămîntești ale răposatului președinte al Comunității de avere, Elie Curescu, participînd la acest act de ultim onor pămîntesc, lume imensă din Caransebeș și din afară, dar mai ales de pe teritoriul fostei Granițe.

Orașul Caransebeș se îmbrăcase în dolii. Steaguri negre fălăiau de pe edificiile Comunității de avere, consistorului gr.-or., primăriei, »*Severinenei*« etc. Felinarele electrice erau îmbrăcate în voal negru.

În cursul zilei s'au prezentat rînd pe rînd deputațiunile le nemăngăiata văduvă, d-na Maria n. Stoelin, care frîntă de durere multimea pentru actele de condolență. Afară de deputațiunile din localitate, a venit deputațiunea »*Lugojanei*« condusă de dl protopresbiter Dr. G. Popovici, a comitatului, condusă de dl comite suprem C. Pogány și vice-comitele C. Fialka, apoi deputatul și vice-președintele dietei dl E. de Jakabffy, consădantul de corp din Timișoara Schwitzer și alții.

Funeraliile s'au început la orele 2. A oficiat I. P. C. Sa archimandritul vicar Filaret Musta, asistat de P. O. d-nii protopresbiteri Mihai Popovici (Orșova) și Ioan Pepa (Buzias) și de O. d-nii preoți George Pepa (Domașnia), Iuliu Musta (Glimboc), George Buru și Ioan Stoian (Caransebeș), Ilie Pepa (Armenis), Nicolae Uzonescu (Cârpa), Simeon Răsvan (Domașnia) și Valerie Nicolaeviici (Valea-boului). Ca petrecători au urmat O. d-nii preoți Ionnescu (Iaz), Suru (Vălișoara), Bistrea (Var), Domil (Bucosnița), Domil (Obreața), Rădoi (Ciuta), Rădoi (Jupa), Vernichescu (Verciorova), Uzonescu jr. (Bolvașnița), Sîrbu (Rusca), Ivanci (Sadova) și Drăgălină (Borlova).

Actul înmormîntării s'a sîvîșit cu onoari militare. În fruntea conductului, după purtătorul crucii urma un 1/2 pluton de infanterie, ear cordonul era tras de pompierii voluntari din Caransebeș. În dreapta și stînga conductului erau purtători de torțe.

După plutonul de infanterie urmau băeții ministranții, apoi Grăniceri în lung șir purtătorii cununii, trăsura cu cununii, personalul silvic al Comunității de avere și deputațiunile de Grăniceri.

Înainte carului mortuar era preoțimea celebrantă, corul micșt al Reuniunii române de cîntări și corul teologilor. În jurul carului mortuar erau soldații și purtătorii de felinare, ear au urmat: adînc intristata văduvă, deputațiunile diferitelor autorități publice, comitetul Comunității de avere și numeros public. Conductul se încheia prin alt pluton de infanterie. Cîntecul de înmormîntare era deja în fața episcopiei, ear s'a pus sfîrșitul în mișcare dela casa mortuară.

Din numeroasele coroane depuse pe sicriu ne-am însemnat în grabă următoarele: Coroana Însoțirii de credit și economii a Reuniunii funcționarilor (»*Merituosului său președinte în semn de nemărginită grațitudine*«), coroana familiei Sușoi, coroana orașului Caransebeș (distinsului și neuitatului său Reprezentant), coroanele personalului silvic din Teregoava, a familiei Sauff, a comunei politice și bisericuștii Domașnia, a familiilor Ioanette și Karl, a Societății »*Severinenei*«, a personalului dela »*Severinenei*«, a P. S. Sale episcopului diecesaz N. Popea și a Ven. Consistoriului episcopului diecesaz N. Müller, a deputatului E. Jakabffy, a comitetului comunității de avere, a Comunității de avere, a forestierilor dela Orșova, a forestierilor dela Caransebeș, a personalului silvic dela Ohaba-Bistra, a amplexorilor dela avere, a corpului oficerilor dela reg. 43, a purtătorului silvic din Bozovici, a institutului »*Lu-*

gojana“ din Lugoj și multe alte, cari ne-au scăpat în grabă.

Ajuns la amiter, a fost dus cosciugul în biserică St. Aie, unde a fost așteptat de P. S. Sa episcopul Nicolae Popea, care a cetit deslegarea. Predica-panegiric a rostit-o I. P. C. Sa Filaret Musta, scoțând în relief caracterul și meritele neprețioase ale defunctului, schițând biografia lui și luând în termină mișcătorii ertăciunile.

Din străinătate.

Englezii în Tibet. Expedițiunea engleză din Tibet a primit deja întăririle așteptate, căci altcun ministrul din India Brodrick n'ar fi declarat zilele trecute în cameră, că Anglia a trimis lui Dalai Lama ultimul. Dacă vr' un încredințat de al lui Dalai Lama nu se va prezenta până Sâmbătă, conform ultimului în cartierul general englez, atunci trupele engleze vor ataca Lhasa, orașul sânt al Tibetănilor, în care European până azi nu și-a pus piciorul. Dar adevărat este și aceea, că Englezii pentru marșul mai departe nu dispun de harte geografice, și așa nu știu ce greutăți vor mai avea de resbit. Armata engleză se afla la o distanță de circa 40 mile de Lhasa.

Cu toate greutățile ce se vor ivi, Englezii sunt hotărâți să ocupe Lhasa. Este întrebare, că ce vor ajunge cu asta. Tibetanii vor duce pe Dalai Lama, intruparea lui Buddha unde-va, la nord, și îl vor ascunde în vr'o mănăstire. Asta este cea mai mare greutate, căci Englezii nu vor putea să-l urmărească, așa că la cas de învingere din partea engleză, nu va fi cu cine să se încheie pace, și care ar putea da garanță pentru cuceririle făcute.

Afacerea Chartreux. «La Croix» publică o scrisoare a lui Don Michel, priorul Cartausienilor (Chartreux) din 16 Iunie 1904, în care afirmă că i-s'au cerut 300.000 de lei înainte ca să se cumpere cu ei un număr de deputați pentru a uda haita noastră (pour arroser notre meute) și 2.000.000 după ce se va da autorizație congregației de a rămânea în Franța. Mijlocitorul i-a spus numele a 4 persoane, de cari ar fi fost triplis. Această afacere ar fi cu totul deosebită de cea povestită de «Petit Dauphinois». La convorbirea cu mijlocitorul au mai fost față, și Rey, procuratorul Cartausienilor. Priorul nu va spune numele, pentru-că n'are dovezi.

Tratatul comercial austro-ungar. O depeșă din Berlin, spune despre tratativele pentru tratatul de comerț austro-ungaro-german, următoarele, după «Berliner Tagblatt»: «Dacă privim rezultatul tratativelor de până acuma, urmează că mai sunt greutăți mai mari de învins, până să se poată zice că putem să ne așteptăm la reușita negocierilor.

Bună-voința nu lipsește; dar Germania nu poate face nici o concesie în chestia sănătății vitelor, căci dela măsurile aspre veterinare atârână și sănătatea populației germane. Intrucât însă e vorba de interese hiperagrară, se va ceda, căci e interesul poporului să aibă carne ieftină. De asemenea și Austro-Ungaria va face concesii în privința taxelor pe produsele industriale germane, cum cere interesul consumătorilor austro-ungari, adică să nu li-se prea scumpească mărfurile ce-și procură acuma din Germania. Un lucru e sigur că, și făcându-se tratat, taxele vamale tot vor fi mai urcate decât până acuma. Destul de bine ar fi dacă vom ajunge la înțelegere și vom avea un tratat, care să nu prea mărginească relațiile comerciale ale celor două țări.

Războiul ruso-japonez.

Nici azi nu au sosit știri mai positive de pe câmpul de război. Telegramele sosite sunt și acum mance, contradictorii, și foarte laconice, așa că adevărul trebuie mai mult ghicit, ori dedus cu aproximativă verosimilitate din diferitele vești, decât primit ca realitate. Japonezii nu lasă să transpire nimic din toate operațiunile lor, așa că există o adevărată nedumerire în privința pozițiilor armatelor lor, ear veștile venite dela Ruși sunt false, intervertite cu scop bine înțeles: manevra de bursă și a produce dispoziție în Rusia. Când se întâmplă că Japonezii dintr'un motiv de strategie bine înțeles evacua câte-un oraș, Rușii umple lumea cu învingeri rusești, cu toate că nici vorbă măcar cel puțin de o mică ciocnire.

Dar fie tabloul ce ni-l facem despre evenimentele din Extremul orient ori cât de întunecat și nesigur, atât rămâne cert, că pregătirile pentru lupta decisivă se fac din ambele părți cu mare asiduitate. Dacă sosesc știri despre mici conflicte, este semn, că Japonezii prin dese atacuri — căci Rușii nici pomenire să ia ofensiva — n'au alta de scop, decât prin mici hărțuiri să neliniștească pe Ruși, să le taie calea, să le nimicească căile de comunicațiune și să le ia după puțină munițiile. Un fel de guerilă până la lovitura decisivă.

Din încercarea flotei ruse dela Port-Arthur — și cum reese din o telegramă de ieri, încercare făcută în două rânduri — pre cum și din aceea a escadrei dela Vladivostoc cu scopul de a se uni ambele, reese evident, că situațiunea Rușilor din Port-Arthur este foarte gravă și desperată. Asediații sunt în curat cu faptul, că la cas, că fortul va cădea, ceea-ce este sigur — pe flota baricardată altă soarte nu o poate aștepta, de cât aceea, că vasele ori vor intra în posesiunea Japonezilor, ori că înșiși Rușii le vor arunca în aer.

Telegramele mai însemnate de azi:

Berlin la 27 Iunie. Din Tokio se telegrafează, că împreună cu vasul scufundat *Jou* a perit și *admiralul Uchtomsky*. *Admiralul Togo* nu a urmărit escadra rusă, temându-se de mine, de cari se află nespuse de multe în această regiune.

Londra, 28 Iunie. Din cartierul general rus se vestește, că până când armata lui Kuroki și Oku a cooperat împreună, armata japoneză s'a pregătit pentru lupta decisivă în partea de nord a peninsulei Liao-Tong. *Ambele armate înaintează de present pentru lovitura decisivă.*

Londra, 28 Iunie. Ziarele *Daily Telegraph* vestește din Tokio: *mareașalul Oyama și maiorul Kodoma vor pleca la 6 Iulie în Mancuria.*

Frankfurt, 28 Iunie. Din Mukden se telegrafează, că armata japoneză n'a încercat până Luni trecută nici un atac contra Liaoyangului. Corespondenții diferite or ziare sunt de față la operațiuni, numai cei englezi și americani nu sunt admiși. Alexiev a interzis ori-ce comunicațiune pe drumul dela Liaoyang până la Mukden, lăsând să li-se răpească populațiunii toate proviziunile.

Publicăm aci după «Le temps» un articol referitor la Japonia, scris, cum se zice, de un cunoscător al acestei țări. Notăm că acestui articol nu-i lipsește reavoința, ura ce

se simte pestetot în Franța față de poporul japonez de dragul rusofiliei.

...Cea-ce se mai remarcă la Japonezi este o vanitate prodigioasă; se cred superiori tuturor celorlalte popoare și mai cu seamă Europeanilor.

„Noi am făcut în trei-zeci de ani, zic cu mândrie, ceea-ce Europeanii au făcut în timp de secole“. Nu vor să reflecteze că nici odată n'au inventat nici chiar perfecționat; că sunt incapabili de ori-ce progres fără noi, că ei n'au făcut de cât să ne copieze în mod servil și să ne cumpere mașinile și armele! În popor merg mai departe cu imaginația până a-și imagina că sunt inventatorii tuturor creațiunilor moderne!

Un Japonez m'a întrebat într'o zi dacă cunoaștem telefonul în Franța!

A doua caracteristică a Japonezilor e spiritul de intrigă de necrezut, un amestec de vicleșug și înșelăciune mai pronunțat încă ca la ceilalți Asiatici. Spionajul este o veritabilă instituțiune națională și toată politica lor constă în rapoartele spionilor. Japonezii știau deci perfect de bine tot ce se petrece la Ruși, ei știau că Rușii nu erau preparați de războiu, că armata lor suferea de lipsa de chocheziune. Cunoșteau rivalitatea unor șefi, disensiunile interioare, venalitatea funcționarilor și incuria guvernatorilor.

Cunoscând aceste defectuosități, nu credeau pe Ruși capabili de a opune cea mai mică rezistență forțelor japoneze ce sunt, trebuie să mărturisim, admirabil organizați. Astfel informații de spionii lor credeau că prin vicleșug unit cu forță vor reuși să-i înghită pe Ruși. Credeau deci să ia Port-Arthur prin surprisă din prima zi. Port-Arthurul fiind luat și flota rusă distrusă ar fi putut îndată să înceapă ocuparea Mandciuriei, odată cu Coreea.

Dar adevăratul lor plan, planul lor grandios, care nu este inventat de mine, dar care este exprimat în mai multe broșuri japoneze era acesta: în totdeauna încredătorii în puterea intrigei, credeau că Chinezii fiind excitați de emisarii lor vor face cauză comună cu ei!

De altfel din vanitate nu și-au putut închipui că Chinezii să nu fie plini de admirație pentru ei și prin urmare gata a urma orbește sfaturile lor.

China ajutată de ei ar fi alungat în urmă Germanii din Kiao-Ciau și Francezii din Indo-China. Pentru Indo-China Japonia mai compta pe ajutorul Siamului care-și acordă influența în urma numeroaselor sale intrigi. Scurt, Japonia vroia ca atacând Rusia să arate tuturor Galbenilor revanșa posibilă contra Albilor.

Prin intrigile lor ce le judecau eminentamente superioare trebuia să ajungă fatalmente la acest rezultat.

Or, chiar aceste intrigi vor aduce după sine pierderea Japoniei. Toate popoarele europene, Englezii, cu toate că n'o mărturisesc, au fost mișcați de asemenea urzel; și actualmente Japonia pare suspectă întregii lumi.

Cât privește China, ea n'are nici o considerare pentu Japonezi pe cari continua a-i considera ca barbari; ea așteaptă pentru a fi obligată de a-i imita, ca ei să fie absolut victorioși. China desprețuiește profund armele. Singurii, războinicu vice-regele Yun-Chi-Kai și generalul Ma sunt foarte japonofili. Influența lor ar fi foarte suficientă pentru a forța Curtea din Peking să ia partea Japonezilor, dacă Rusia nu și-ar fi luat alte precauțiuni pentru a menține aceeași Curte prin alte temeri. După evenimentele dela 1900, prințul Tuan și generalul Tung-Fu Siu s'au refugiat cu 25 mii de boxeri la nord de Peking.

În 1901, fiul prințului Tuan care poate pretinde coroana imperială a venit să le unească. De atunci Rușii s'au pus în legătură cu ei le-au trecut în mod secret armele; și azi prințul Tuan și generalul Tung Fu Siu având 50 mii oameni sub ordinele lor, amenință curtea din Peking de a le impune împăratul lor. Curtea dela Peking păstrează deci o prudentă neutralitate.

Se poate conchide că viitorul Japoniei este compromis din două motive: întâiu că Rusia resistă mai bine de cât nu-și începiau Japonezii, că Port-Arthurul nu este încă luat, că războiul se va eternisa de unde rezultă că Japonia va eși complet ruinată din acest războiu (?).

Al doilea că intrigile japonezilor au căzut, că nici China, nici Indo-China, nici Siamul nu îndrăznesc să se ridice, astfel că lupta rămâne mărginită între Rusia și Japonia.

Corespondență.

Respuns membrului din comitet la reflecșiunile sale publicate în nr. 111 din „Tribuna“.

„Stilul e omul“. Asta zice un proverb vechiu. N'avem să facem alta decât să analizăm reflecșiunile membrului din comitet, ca să ne facem o iconă fidelă despre d-sa. Cu toate s'au ocupat d-sa numai cu datorințele sale față de drepturile grănicerilor români impuse comitetului prin Statutele comunității de avere, nu s'au ocupat.

Am să-i răspund scurt și cuprinzător. Familia nr. 110 din comuna Armeniș văzând în ce pericol a ajuns averea noastră a adunat acestea într-o broșură și le-a arătat grănicerului, că conducătorii comunității de avere au eșit din cadrul activității sale, n'au respectat statutele ci au lăsat să intre nedreptăți în reprezentanța comunității de avere.

Broșura nu s'au tipărit și prin ziare pentru-că publicul cel mare românesc n'are nimic d'a face cu averea celor 94 de comune, care formează comunitatea de avere, părtașilor și acelor pe care îi privește e adresată.

Prin urmare, familia nr. 110 n'a căutat să seducă opiniunea publică, n'a căutat să facă reclamă românească, n'a căutat nici ajutor din nici o parte, a vorbit franc și adevărat părtașilor.

Dacă onorabilii din comitetul comunității de avere s'au crezut prin broșură bruscați și calumniați, atunci n'aveau să facă alta, decât să deschidă protocolul împăduririlor, să afle familia împădurită sub nr. 110 și să-i facă proces de presă.

Asta era lucru scurt și cinstit.

Conducătorii vorbesc însă prin gura membrului din comitet, atacă pe generalul Doda, atacă pe mareșalul Seracin; atacă pe grănicerii, care ar fi vina că au ales rău reprezentanța; atacă pe un reprezentant, care după simțul său de dreptate a scris un articol în „Tribuna“ atacă în fine și persoana mea pentru-că am apărut Art. 6 din statute etc. etc.

Reflecșiunile făcute din partea membrului din comitet sunt fără logică sănătoasă, fără bază morală, sunt ținute într'un ton de fariseu.

Cine a căutat ziaristica cu art. 6?
Membrul din comitet.

Cui nu-i place acuma aceasta, dar totuși zice: „Știm noi, că sub comunitatea alegătorilor a înțeles generalul Doda numai pe cei împăduși și noi așa trebuie să înțelegem. Ei, bine, dacă și d-voastră așa trebuie să înțelegeți, apoi pentru-ce alergați în public și discutați, strigând în gura mare, că art. 6 are alt înțeles, de ce stăruieți să deschideți, ușița cât se poate de largă, de ce sunteți invidioși, desbinați și rîvnători la posturi și titluri, de ce turburați apa, de ce a-ți făcut „mocirlă“ și a-ți făcut ce-a-ți făcut?”

De ce nu lăsați pe cei morți în pace și pentru-ce compromiteți instituțiunea prin fleacuri și minciuni?

Ce uz și ce corupție domnește la comitetul comunității de avere, care pe toți aceia, cari au curagiul să vorbească adevărul și să țină la statute și la legile pe cari sunt bazate acestea, află că-i bine să fie injurați și calumniați?

Veteranul Pișlea e un om de toată lauda. Dînsul a avut curagiul în mai multe rînduri să ceară ordinea și respectarea legilor și a rămas statornic în părerile sale, e un om cu caracter bărbătesc.

Orî pentru aceasta merită d-sa critică și hulire?

Avem însă să lucrăm întru apărarea drepturilor noastre și pentru aceea și pe asta cale le zice familia N. 110 grănicerilor români: *Fiiți cu ochii deschiși, țineți la Statute și la legea pe care sunt bazate, încredeți-vă în D-zeu, care totdeauna în momentul cel mai critic întinde mîna de ajutor, și cauza trebuie să ajungă la isbîndă.*

Caransebeș, în 27 Iunie 1904.

Ignatie cavalier de Iacobich,
Colonel în retragere.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 29 Iunie 1904.

Știri personale. Maiestatea Sa a făcut ieri la amiază o vizită la prințul Windischgrätz. După amiază la 1 oră a primit pe generalul de cavalerie prințul Wilhelm de Schaumburg Lippe. Ambasadorul austro-ungar la Berlin *Szögyeny Marich*, care de present e în concediu, a fost primit de monarch în audiență mai lungă. Noul ambasador chinez la Viena *Iongtșang* a sosit azi cu suita sa la Viena. Din Viena se anunță, că ducesa de Bavaria *Gizella* a sosit ieri dimineața din München la Viena. La gară a fost primită din par'e Maiestății Sale Monarchului.

— **Rector al universității din Cernăuț.** Pe anul școliar 1904-1905 a fost ales dl. Dr. Teodor Tarnavski profesor al facultății teologice rector al universității.

— **Deputați maghiari la conferința interparlamentară din St.-Louis.** Insiuările pentru participare la conferința interparlamentară din St.-Louis s'au terminat și secretarul secției maghiare *Dessewffy* acum a expediat circularul către toți membrii participanți. Secția maghiară va pleca la 9 August din Fiume. Partea cea mai mare a societății constă din membrii parlamentului maghiar, cari sunt următorii: contele *Bánffy Miklós*, *Barabás Béla*, *Blaskovics Ferencz*, *Borbély György*, *Botka Béla*, *Cseörgheő Gyula*, *Dobiczky Sándor*, *Heinz Hugó*, *Hock János*, br. *Inkey József*, *Jus'h Gyula*, *Kállay Lipót*, contele *Karacsony Aladár*, *Krasznay Ferencz*, *Kubik Béla*, *Meszlényi Pál*, *Mohay Sándor*, *Novák József*, *Piukovich József*, *Rajk Aladár*, *Simonyi-Semadan Sándor*, *Szajbely Ferencz*, *Urmánczy Nándor*, br. *Vojnits István*, *Vass Béla*, *Zmuskál Zoltán*.

— **Archidiacon al părților sătmărene,** cu locuința în Careii mari, a fost numit (precum suntem informați) dl. Coriolan Ardelean, profesor gimnasial în Beius. Instalarea s'a săvîrșit în 25 l. c. prin dl. caonic Dr. Augustin Lauran din Oradea-mare.

Examenul de maturitate la școala comercială sup. română din Brașov. Astăzi s'a început examenul verbal de maturitate la școala comercială superioară română din Brașov. Ca comisari asistă din partea Ven. Consistoriu archidiececan d-l protopresbiter Vasile Voina, din par'ea ministeriului de culte și instrucțiune publică d-l N. Putnok, directorul gimnasiului din Lugoj și din partea ministeriului de comerț d-l inginer superior și director al școlii industriale din Murș-Oșorheiu Iacob Fekete. Din 25 candidați, cari s'au supus examenului scripturistic, au fost admiși la examenul verbal 24 de candidați. Retrăgându-se unul din cauză de boală, s'au prezentat cu totul 23 candidați. Examenul durează 3 zile.

— **Româncă distinsă.** La examenele de maturitate date la gimnasiul din Sibiu s'a prezentat și d-șoara Otilia Comșa, fiica d-lui profesor Dumitru Comșa. Tinera și simpatica d-șoară a depus examenul în chip strălucit. A lădat-o însuși comisarul guvernial, inspectorul Isidor Frölich.

O felicităm și noi din tot sufletul.

— **Examenul de maturitate la gimnasiul din Brașov.** Sâmbătă s'a terminat examenul de maturitate la gimnasiul mare român gr.-or. din Brașov. Dintre 17 candidați admiși la examen, 3 au dat examenul cu foarte bine: V. Vlaicu (pur eminent), N. Boeriu și I. Cupu, 9 cu bine: E. Baiulescu, D. Frâncu, Adam Iancu, R. Mioc, C. Mușlea, I. Nenciu, N. Oprian, V. Stanciu și A. Sulica; 3 cu suficient: M. Boeriu, Baiu Crăciun și G. Șerban. Doi au

fost avizați la examenul de corigență câte un studiu pe luna Septembre.

— **D-șoară românească cu examen de maturitate.** Cetim în „Gaz. Trans.“: D-șoara Leményi, fiica d-lui avocat și asesor consular Dr. Liviu Leményi din Sibiu, a dat succes examenul de maturitate la gimnasiu perior evangelic din Sibiu.

— **Călătorie princiară.** Prințesa Elena, fiica regelui Petru, se va duce curînd în Italia, unde va rămînea ca oasă al suveranilor italieni.

— **Logodnă.** Dl. Dr. George Roxin, avocat s'a fidanțat cu d-șoara *Otelia Lucreția Ionescu* din Tîella, cumnata d-lui *Virgil Teodorescu* și a d-lui protopresbiter Dr. George Popovici din Lugoj. Sincerele noastre felicitări!

— **O donațiune.** Biblioteca Universitară din Heidelberg a primit un dar foarte prețios care consistă dintr-o prețioasă colecție de cărți piruri donate de defunctul Dr. Reinhardt timpul când a fost consul german la Cairo.

Această interesantă colecție se compune din peste o mie de documente originale at cari datează din primul veac al islamismului și revelează Egiptul mahometan sub un aspect necunoscut. Mai sunt documente literare de valoare, printre cari unica carte arabă cunoscută scrisă pe papir: o biografie a lui Mohammed.

Splendida colecție a fost donată de d-șoara Schott, președintele Camerei de comerț din Heidelberg.

— **Statua lui Frederic cel Mare din Washington.** În ziua de 7 Noemvrie c., se va inaugura cu mare solemnitate în Washington (tele-Unite), statua regelui Prusiei Frederic cel Mare.

Președintele Statelor-Unite, colonelul Roosevelt va ține discursul festiv.

— **Vase de război vîndute Rusiei și Japoniei.** După niște statistici germane următoarele țări au vîndut vase de război celor beligeranți:

Germania a vîndut Rusiei 7 vapoare mici și 4 steamere. Anglia a vîndut Japoniei 2 vapoare iar Rusiei un singur, „North-Tyber”. Italia, Olanda, Norvegia au vîndut fiecare câte un vapor Japoniei.

— **Un rus despre Japonezi.** Administrația armatei japoneze s'a dovedit în practică strălucită. În privința aceasta ei au copiat modul cel mai iscusit pe Germani. Până acum nu știm dacă spiritul japonez poate reuși ceva mare pe terenul organizatoric, căci tot s'a făcut în timpul mai nou nu sunt deosebiri din statele Europei apusene atît pe partea politică, cât și pe cea economică și tehnologică. Din acest punct de vedere Japonezii sunt foarte buni copii, ceea-ce dovedește încă un succes larg de organizație. Aceasta se vede și din dezvoltarea istorică a Japoniei.

Trecînd la o a doua cerință a unei administrații militare, munca minuțioasă de detaliu găsim în caracterul japonez un talent și un ordin. După ce au imitat organizațiunea europeană, Japonezii sunt pentru aplicare oamenii cei mai potriviți prin grija lor minuțioasă, prin munca mare și rezistența lor războinică. Japonezul e mare în zelul neîntreținut care se dedă el la munca de detaliu. Unde țerile noastre superiori se mărginesc la dîre și revizii generale, Japonezul ține însuși mîna conducerea pînă la cele mai mici deosebiri. Această face ca să se poată munci mult și se evite primejdiile și adese-ori infructuoasele împărțiri ale forțelor.

— **Obrăznicie jidovească.** Cetim în *kotmány* următoarea știre: Nu suntem intolerați catolici și oameni cu simțire. Când însă că o vreun uitat de sine păcătuește contra cineva când ofensează convingerea sfîntă în mod deschis, atunci cu drept cuvînt ne revoltăm și ne plămîdem de indignare. Un exemplu frapant de intoleranță și obrăznicie jidovească au dat ieri o vrei. În procesiune înălțătoare de inimă au ieșit 500 bărbați din Budapesta la locul de stradă *Kerepes*, doi jidani dintr-un tramvai au scuipat după procesioniști. Catolicii tramvai indignați de vătămarea aceasta s'au dus la pietății creștine, au somat pe cei doi ind

părăsească imediat electricul. Ca satisfacție de asta foarte puțin, căci cei doi ovrei prin asta lor au exprimat prea vădit ura lor față de știnism. E de regretat că din cauza împrejurilor dela noi trebuie să se considere ca terminată această afacere. Sigur că este foarte reatabilă, de las regrete Ungurii, cari au desmerdat de mult acest neam vagabund, primindu-l stinul lor ca adevărați fii ai patriei prin înptăirea egală, prin recepția și interconfesiomsul stricacios, și instrăinând de la ei pe natalității, acești fii considerați ca mașteri și azi par a unei speții de Unguri binecunoscute.

— **Aducerea osămintelor lui Rákoczy în patrie.** În ministerul prezidențial s'a ținut zilele de o sfătuire confidențială asupra amănunțur aducerii în patrie a osămintelor lui Rákoczy. S'au hotărât a decis afirmative, că nu numai reliquiile revoluționarului ei și ale preșinilor săi însoțitori și miliul benevol să fie aduse în patrie. Reliquiile vor fi aduse mai întâi la Budapesta de unde vor fi transportate la Cașovia, unde vor fi înmormântate cu mare pompă.

— **Femeile pictore și sculptore.** Uniunea femeilor pictore și sculptore din Paris a dat un banchet ei anual sub prezidenția d-nei Esther Huillard, președintă a Uniunii, asistată de d-na Meses de Uzés, președintă de onoare, de d-nele Bergerot, Attendu și d-șoara Adrien.

Peste 300 de convive a luat parte la o să frumoasă manifestățiune artistică. Prin invitații Uniunii se aflau cele mai eminente onalități din lumea artelor, precum și d-șii Robert-Fleury, președinte al societății „Tistiilor Francezi”. S'au ridicat toasturi de la d-na Huillard și d-șii Robert-Fleury.

— **Descoperirea unui omor.** În comuna Sibia, din județul Ialomița, s'a petrecut un orol fapt:

În curtea d-lui Al. Ghica, arendașul moșii Balaciu, se afla un servitor adus din București anume Ion Moldoveanu.

Acest servitor a fost bătut în mod foarte dur, chiar în curtea arendașului, de către un țărănă Costache, logofăt pe moșia d-lui Al. Ghica.

Servitorul Ion Moldoveanu moare după zile dela data când a fost bătut.

Medicul plășei face autopsia cadavrului, și este că moartea a fost naturală și dă voe de normăntare.

Cazul însă se denunță la direcția generală a serviciului sanitar. Direcțiunea delegă pe medicul primar al județelor Ilfov și Ialomița să procedă la o nouă autopsie. Medicul se însapoartă la fața locului, se desgroapă cadavrul și se face o nouă autopsie în fața judecătoreșului de instrucție și a procurorului dela trib. Ialomița.

Medicul constată că moartea a provenit din cauza mai multor lovituri suferite de victimă.

Individul Ghiță Costache, în urma acestei constatări, a fos imediat arestat și depus la arestul preventiv din Călărași.

Parchetul a deschis o anchetă în această privință și cercetează să afle dacă Ion Moldoveanu a fost bătut cu știrea și cu aprobarea arendașului Al. Ghica.

— **Incercare de sinucidere.** Lina Gr. Nila, o tinără fată de 19 se afla până azi dimineața în serviciul lui Abranovici din București la casa Pantelimon. Alaltăeri dimineața Lina tepta un răspuns dela iubitul ei și acest răspuns întârziând, o beut vre-o 200 grame spirt deturat. Cuprinsă de groaznice arsuri sinucigașe începuse să țipe. La aceasta alarmă au alergat cini, cari aflând de ce suferea, au transportat-o la spitalul Colțea.

— **Cauțiunea oficerilor.** În timpul din urmă trând la ministerul de războiu mulțime de petiții pentru a se da oficerilor concesiunea de sătorie și în lipsa cauțiunii întregi, ministrul a dat tuturor comandantelor ordin, ca în viitoriu să nu mai comande spre încuviințare cereri de acestea înainte de la oficerii în etate de sub 30 ani. În viitoriu să se iee în considerare numai cererile întrate la căpitani, oficeri de stat major, dela oficeri de eea cari înșiși au fete le măritat, și dela oficeri trecuți peste etatea de 30 ani.

— **Inebunit.** Ziarele din Budapesta au publicat următoarea știre regretabilă: „Dr. Victor Pșsa, proprietar a inebunit erii subit în locuința din piața Gellert Nr. 3. Cupșa luând un re-

volver, l'a descărcat asupra jupăneșei din casă Etel Weisshaus și asupra feciorului Kovacs Lajos rânindu-l pe acesta ușor. Nenorocitul a fost cu mare greutate desarmat și dus la poliție. Aici s'a constatat, că e nebun periculos și l'au transportat la institutul de alienați din Lipótmező”.

— **Marinari englesi la papa.** Zilele trecute a primit sântul părinte în audiență echipamentul escadreii englese ce staționa la Civitavechia, aproape 600 marinari de tot, cari s'au prezentat la papa sub conducerea oficerilor lor, pentru a-și presenta omagiile sântului părinte. Era ceva înălțător să vezi, cu câtă devoțiune au ascultat acești bărbați viteji a mării serviciul divin oficiat pe seama lor. La sfârșitul oficiului sântul părinte a acordat o audiență marinarilor englesi în sala consistoriului. Pontificalele i-a primit cu multă iubire exprimându-și bucuria pentru hotărârea de a se folosi de ocaziunea, pentru a-și presenta omagiile lor urmașului sfântului Petru Mai departe sântul părinte a accentuat îndeosebi împregiurarea, că domnitorul lor câtă bunăvoință arată pentru catolici și biserică. Imploară ajutorul lui D-zeu asupra lor. Vorbirea pontificalei rostită în limba italiană a fost interpretată de priorul Monsignor în englește. La finea audienței pontificale a distribuit medalii de argint celor prezenți. cari cu adevărată pietate și bucurie au primit acest cadou pontifical. Admiralul, cu toate, că nu este catolic, a condus cu cea mai profundă venerațiunea și supunere și iubire pe marinarul la papa. După audiență sântul părinte s'a retras în apartamentele sale, ear la ameză a mers în audiență admiralul însoțit de oficeri.

— **Nasi, fostul ministru italian,** de acolo de unde e ascuns, peste graniță, a scris avocatului său că, fără a căuta să se apere, înjură pe protivnicii săi și amenință c'o să vie vremea, când nu numai să dovedească nevinovăția sa, dar să-l dea de gol pe ei.

— **Biblioteca pe seama soldaților.** În ministerul pentru apărarea țării se discută cu viu interes un plan în sine foarte salutar. Este adevca vorba să se înființeze o bibliotecă pe seama honvezilor, edându-se fascicole periodice populare, din cari să poată învăța datorința și iubire pentru serviciul militar prin cetirea de esemple atrăgătoare. Să așteaptă deja apariția 1—2 fascicole până la toamnă.

— **Dela curtea din Tetinie.** Un mare prânz a fost dat erii în onoarea d-lui Nenadovici, secretarul intim al regelui Petru al Serbiei, căruia prințul Nicolae i-a conferit crucea de mare oficer al ordinului Danilo.

— **Epilogul unei mituirii.** Tribunalul suprem administrativ a hotărât ca cei zece miș de franci, predați de Papp Zoltán an vară președintelui Camerei, ca bani de corupțiune, să treacă în casa statului, ca bani fără proprietar.

— **Jocheul asentat.** Jocheul G. Stern din Paris, cel mai vestit călăritor la cursele de cai, săptămâna trecută a fost asentat la miliție, având să serviască un an. Serviciul ordinar în Franția e de doi ani, Stern însă fiind unicul fiu și susținătoriu al mamei sale, avea favorul de a servi numai un an. Comisia de asentare l'a asentat la infanterie, respingându-i cererea de a fi asentat la cavalerie, pe motiv că un an e prea puțin timp pentru-ca să poată deveni bun călăreț.

— **Fulger ucigaș.** Săptămâna trecută s'a descărcat asupra Budapestei o furtună împreună cu puvoiu, dinaintea căruia doi lucrători: zileriul Andreiu Pacera și surugiul Iosif Farkas s'au adăpostit în șopronul unei țiglarii stând proptiți de un stâlp. La câte-va minute după ce nenorocii intrașeră acolo, un trăznet puternic a lovit în stâlp, iar cei doi oameni au căzut la pământ

morți. După încetarea turtunei li-au fost aflate acolo cadavrele arse de fulger.

— **Prețul briliantelor ureat.** Prețul diamantelor s'a urcat de cât-va timp cu mai mult de 10 la sută.

Urcarea prețului privește numai pietrele brute.

În Londra unde e piața principală pentru briliante, se crede că urcarea prețului pietrelor n'are altă cauză decât că un sindicat sud-african s'a decis de-a ridica prețul pietrelor.

De zece ani prețul diamantelor s'a urcat mereu și unele feluri sunt cu 100 la sută mai scumpe ca acuma cât-va ani, totuși aceasta nu aduce nici o piedecă în comerțul cu pietrele prețioase.

PARTEA LITERARA.

POVEȚE ACTORILOR.

Frumșețea dicțiunii constă într-o pronunță cuvintele, propozițiile, frazele etc., într-un mod corect, clar, armonios și expresiv.

Ce va să zică a pronunța corect? A pronunța corect însemnează a exprima cuvintele cu precisiunea și înțelesul ce le sunt consacrate de limba literară, fără a denatura nici una din calitățile semnificării lor. Toți vorbim limba românească; mulți însă o vorbesc în așa chip, încât dacă le-ai examina unele cuvinte, nu le-ai putea găsi trecute în dicționar.

Ca ori-ce națiune, avem și noi numeroase dialecte: muntenesc, moldovenesc, oltenesc, transilvănesc, etc. Așa de ex Moldoveanul pronunță: șapte în loc de șapte; cămeșe, în loc de cămașă; șe fași în loc de ce faci, etc; Oiteanul zice: oichi, n loc de ochi; frumușale, în loc de frumușele; Transilvăneanul spune: ghine, în loc de bine; minghe, în loc de mine; duche, în loc de dute, etc. Mai avem apoi numeroase jargoane, între cari cel de mahala și deia țeară sunt în destul de bine cunoscute. Astfel, mahalagiul se exprimă: m'ac acasă, în loc de mă duc acasă; pântru ce, dă ce, în loc de pentru-ce de ce; pă mine, pă tine, în loc de pe mine, pe tine; după, în loc de dupe; țărănuț zice: chieptene, în loc de pieptene, și când vrea să vorbească și el mai pe radical, zice: pleie, în loc de cheie, pitefle, în loc de chiftele, și așa mai departe.

Ei bine, afară de cazuri anumite, când tocmai trebuie să reprezentăm un personaj prin care autorul vrea să ridiculizeze asemenea limbaj, în restul cazurilor trebuie să evităm cu desăvârșire dialectele și jargoanele: actorul trebuie să vorbească o limbă românească curată așa cum este ea formată și admisă de pătura cultă și luminată a țării, de oameni cari compun așa zisa elită intelectuală.

Actorii fiind chemați a forma o școală, ca și profesorii, ca și literații, ca și acestora lor le incumbă a-și împlini această misiune cu conștiințiositate, și este măhnitor a constata încă pe teatrul nostru național ca să nu-i zicem teatru-școală, că sunt actori cari vorbesc ca la mahala chiar atunci când represintă un personaj de elită.

A pronunța corect mai însemnează a emite cuvintele cu intensitatea și tonalitatea cerută de sensul fie-căruia. Fie-care cuvânt are un accent propriu al său, care i-ar schimba semnificarea îndată ce ar fi alterat.

Mai ales cuvintele polisilabe, au o anumită silabă pe care trebuie s'o apese accentul tonic. Actorul, pe lângă că cunoaște limba natală, de chiar când începe a învăța să vorbească, totuși trebuie să-și perfecționeze această cunoaștere a limbii printr-o instrucțiune literară deosebită. Nu le va fi deci permis a intona greșit cuvintele, după-cum se obicinuește foarte des în limbajul oamenilor vulgari. Din punctul de vedere al intensității și mai ales al duratei de pronunțare a cuvintelor, sunt iarăși mulți actori cari păcătuiesc: unii lungesc vorba sau o trăgănesc mai mult decât trebuie, alții fac din contră.

Sunt prin urmare o mulțime de condițiuni care trebuiesc observate pentru-ca cuvintele să poată fi pronunțate în mod corect.

Actorul care și-ar forma o pronunțare corectă în toată strictetea cuvântului, va fi sigur

de o parte de succes, căci va avea astfel o bază serioasă și îi va fi mai ușor la complexarea celorlalte elemente ce constituiesc o bună dicțiune.

Ce va să zică a pronunța clar?

A pronunța clar înseamnă a emite sunetele fie-cărui cuvânt în așa chip încât să producă o impresie completă asupra simțului auditiv al celui care ascultă.

Adică, cuvintele trebuie să iasă astfel din gura actorului, încât auditorul să nu piardă nimic din calitatea lor constitutivă.

Indeplinirea acestei condiții stă în strinsă legătură cu conformațiunea aparatului vocal al actorului și prin urmare cu funcțiunea fiziologică a acestui aparat.

Pentru-ca un actor să poată pronunța clar, i-se cere mai întâiu să aibă toate organele vorbirii bine conformate, și apoi să știe să le conducă într'un chip conștient și mai ales inteligent. Orice defect organic, atrage după sine o funcționare anormală a sa. Chiar când actorul prezintă un asemenea inconvenient, dacă a învățat puțină anatomie și ceva mai multă fiziologie specială, își poate remedia singur defectul.

(Va urma).

Felurimi.

Ce se poate face din pielea de om. — În Tacoma, oraș din Statele Washington, a încercat de mult să fugă din închisoare un bandit anume Blanco, și fiind prins s'a opus la încercare și de aceea a fost împușcat. În urmă pielea după cadavru a fost luată și tăbăcită, făcându-se dintr'însa pungi de bani. Industria aceasta îngrozitoare se pare a fi mai înlinsă decât s'ar părea la prima vedere. Așa cercetările făcute mai în urma întâmplării de mai sus, de către generalul Ben Butler, au dovedit cum că la azilurile de săraci din Statele Masachuset este obiceiul de a se lua pielea după diferitele cadavre. S'a dovedit de asemenea cum că mai înainte se făceau o mulțime de obiecte din pieile tăbăcite ale oamenilor morți, piei pentru luarea cărora îngrijitorii cimitirelor luau plată destul de bună.

În statul Ohio la închisori era de asemenea acest obicei foarte răspândit, așa încât spre a se avea mai multă piele de om se caută a se omori închiși pentru o vină ori cât de mică ar fi fost ea. În Mexic era ceva foarte obicinuit a se purta diferite obiecte mici făcute tot din asemenea piele; acest obicei exista chiar acum vr'o 70 de ani. De altcum asemenea obiecte erau considerate de Mexicani ca foarte bune pentru farmece.

Chiar și astăzi sunt unele părți ale lumii în cari negoțul cu obiecte lucrate din piel de om sunt încă în întrebuintare, și aceasta din cauză că mai sunt popoare în cari, mai ales straturile de jos, păstrează un mare număr de superstiții.

— „Sclavia femeilor în Turcia“. La congresul internațional al femeilor, ce s'a ținut luna trecută la Berlin, a făcut prințesa turcească „Hairie-ben Aiad“ o interesantă conferință despre soarta femeilor în Turcia. Turcia a subscris actul dela Bruxelles despre ștergerea sclăviei cu negri, dar a căsă la ea băntue și acum „sclavia albă“, sclavia femeilor. Femeile în Turcia sunt sclave în înțelesul strict al cuvântului. Turcii cumpără femei pentru haremurile lor și le fac sclave, cari trebuie să asculte orbiș de stăpânii lor și pe cari stăpânii le pot vinde la altul. Instituțiunea sclăviei e spriginită de autorități și chiar persoanele conducătoare și cu influență în viața publică se tem de puterea femeilor libere și preferă, ca sclavele să aducă în lume și să crească generațiune nouă. Pentru a face pe plac persoanelor înalte, chiar soțiile lor (sclave) se ocupă în stil mare cu comerțul și dresarea sclavelor. Fetele (sclavele) pentru haremurii sunt cumpărate mai ales din Caucaș. La sclavia femeilor nu vor renunța Turcii niciodată de bună voie, ci numai sub presiunea puternică a opiniei publice din Europa, care a șters odinioară sclavia cu negri.

Telegrame.

Constantinopole. Toate ziarele turcești comentează în mod elogios și cu satisfacție primirea făcută la Viena misiunii extraordinare otomane și scriu că în timpul domniei actualului Sultan, amicitia între cele două puteri vecine a fost consolidată, iar aceste sentimente amicale au luat un caracter de cordialitate.

Este firesc, adaugă ziarele, că prin decorarea împăratului Francisc Iosif cu însemnele ordinului „Hanedani Ali Osman“ relațiunile între cele două guverne s'au întărit și mai mult.

Constantinopole. Știrea, că ambasada engleză ar fi amenințat cu o demonstrațiune navală din cauza situațiunii Armenilor din Vilaetul Bitlis, este inexactă. Este adevărat însă că ambasada engleză a făcut demersuri mai energice decât ambasadorii ruși și francezi, dar ea așteaptă în prevederea unei eventualități de demersuri ulterioare, rapoartele consulilor sei în privința participării Curzilor la excesele comise contra Armenilor.

Sofia 26 Iunie. Presa se ocupă cu veștile rele cari mereu sosesc din Macedonia, conform cărora starea elementului bulgar se schimba tot mai spre rău. Din mai multe locuri vin știri despre nouă cruzimi ale bandelor turcești. Autoritățile turcești de lângă frontiera aproape de Kustendil au refuzat pe mulți refugiați, cari au voit să se reîntoarcă.

Constantinopole 27 Iunie Conform rapoartelor Porții sunt diferite semne, cari arată, că comitetele macedonene de nou încep o activitate intensivă. Aceea însă nu se știe încă dacă în viitorul apropiat ori mai târziu se plănuește vre-o acțiune. În vilaetul Ueskueb și-a ridicat capul o bandă, ale cărei conducători sunt adunături de de refugiați bulgari, cari nu de mult au fost amnestiați.

Constantinopole 16 Iunie. Pașa Hilmi a recomandat Porții să adopte conspectul elaborat de el și de agenții civili cu privire la încasarea decimeii.

Constantinopole 20 Iunie. Comisiunea aleasă din membrii s-tului Sinod, incredințată cu propunerea unor măsuri pentru apărarea grecilor împotriva volniciei comitagiilor, a propus următoarele: Episcopii macedoneni vor înainta lui Hilmi pașa și agenților civili un memorandum, la care vor alătura și conspectul despre omorurile comise și toate volniciile sevritse. Memorandele vor fi prezentate Patriarhatului, Porții și Sultanelui în copie. Afară de asta s'a hotărât ca metropoliții și patriarhatul să ridice acuză la Poartă. Intru-cât aceste măsuri n'ar duce la rezultat suficient, se va grijii de măsuri extra-ordinare. Aceste concluse au fost în ședința de alaltieri a s-tului sinod aprobate.

Constantinopole 27 Iunie. Cu ocaziunea audienței agentului diplomatic bulgar Nacevici la sultan, acesta a adus elogiul principelui Ferdinand și guvernului bulgar, incredințând pe agent să fie interpretul sentimentelor sale amicale la principe.

Dare de seamă și mulțămită publică.

Petrecerea de vară a Reuniunii meseriașilor și negustorilor ce a avut loc în 18 st. v. Maiu a. c. a treia zi de sf. Rusaliu nefiind timpul favorabil s'a ținut a doua zi. Au contribuit următorii on. oaspeți: Adam Micu, notar comunal 5 coroane; Ciugudean, Petru Juga preot în Tilisca, George Bărbat vice-notar, Ioan Tănăsă, inv., Nicolae Serb, inv., Ioan Vlad, Viun Neaguț. câte 2 cor.; Romulus Vraciu, inv. 1 cor. 20 bani; Ioan Creangă, inv., Ioan Ghișa, contabil, Iacob Beu, econom, (Apoldu-mic), Nicolae Ciufană, econ. de oi, Ioan Nedela, econ. în Dobârca, Naițea Danil, Jina Vasiliie, Ordean Jina, Ilie Moga, fabricant de lumină, Dumitru Branga, neguț., Dumitru D. Branga neguț., George Vonica neguț., Vasilie Răduțiu, pantofar, Nicolae Oprean, neguț., Dumitru Rodean neguț., Mihail Hășegan, Seliste, Dumitru Comă pelar în Seliste, Constantin Bozdog comer., Dumitru Vraciu, ferar, Nicolae Bozdog comer., Constantin Mănițiu, cojocar, Ioan Bozdog comer., Ioan Dăncilă, măsar, Aron Oprian, pantofar, Ioan Bozdog, cojocar, Ioan Toma, covrigar, Nicolae Banu, curelar, Iosiv Banu, cojocar, Ioan Banu, cojocar, Nicolae Fântână, pantofar, Ioan Dăncilă, curelar, Ilie Moga, neguț., Ioan Moga, fabricant de lumină,

George Băjia, pantofar, Ioan Sarb, cojocar, Ioan Stanciu, funcționar câte 1 cor.; George Vraciu, rotar, 80 bani; Constantin Banu, curelar, Nicolae Branga, măsar, Ilie A. Dobrotă, zidar, Ioan Fântână, pantofar, Nicolae Olar, pantofar, Ioan Garafie, curelar, Nicolae Moga, fabricant de lumină, Ioan Giufană, cojocar, Ioan Garaș, neguț., Nicolae Vraciu pădurar, Pampilie Istratu, cojocar, Jina, George Radu, măsar câte 60 bani, Dumitru Oprean, neguț., Aron Siufană, măsar, Nicolae Fântână, cojoc., Ilie Mănițiu, cojocar, Ioan Hăndorian, c. pant., Aron Simion, c. pant., Ioan Fântână cojocar, Nicolae Prodan, coj., Ioan Lazar, c. ferar, Ioan Radu, c. lăcătuș, Dumitru Fântână, c. curelar, Alexandru Vraciu, c. pant., Dumitru Siufană c. curelar, Nicolae Rodean, neguț., Dumitru Mănițiu, neguț., Dumitru Bozdog, c. zidar, Dumitru Siufană, c. pălărier, câte 40 bani; Ioan Radu 30 bani.

S'au încesat suma de 71 cor. 60 bani, rămâne un venit curat de 42 cor. 74 fl.

În numele Reuniunii acesteia mă simt prea plăcut îndatorat ale aduce adănc simțitele mulțumite.

Poiana în Maiu 1904.

Ilie Dobrotă.

INSERTIUNI și RECLAME.

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

Fraților Berta

(Berta-Testvérek).

Arad, Andrástér 3.

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal în diferite instrumente, în ferării pentru mobile și edificii, cuptoare de fer de Nadrág și Meidling de primul rang. Mașine (sparherl) pentru bucătării de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, dulapuri pentru gheață.

Arme Jeralah și Piper, puște pentru vânători. Monopol de vânzare a coaselor de oțel B. rabás Béla și a pompelor de stropit contra peronosporiei pe lângă o garanță de 10 ani. Instrumente de vierit etc.

Foarfece engleze Solingene veritabile, peneluri și briciuri.

Deposit exclusiv „AHOI“.

Pe seama ținuturilor sud-ungă e unicul deposit al lustrelor de argint: VENUS pentru cuptoare.

Comandele din provincie se efectuează pentru prețurile ieftine de zi. Nr. 221 — 50

În magazinul pentru
mărfuri de grădinărie
ARAD.

Piața Tököly, lângă biserică
se fac buchete și coroane moderne din flori vii și se pregătesc tot felul de obiecte de lux.

Aci se pot căpăta și tot felul de plante de grădină precum: plante, semente, verdețuri și fructe pentru prețuri de zi.

Cu simă:

248

SAMUEL PAPP

grădinar, redactorul ziarului p. grădinar.

A Kertészeti Közlöny

Editor-proprietar: George Nichia
Redactor responsabil: Ioan Russu-Silvanu.

Bani!

**Intreprinderea pentru exoperarea de credit fonciar exoperează
timpul cel mai scurt**

Imprumuturi

pe lângă condițiunile cele mai culante pe seama

Funcționarilor

de stat, comitatensi, orășenesti și de tren, profesorilor, oficerilor, și ori-cărui pensionat în
funcțiune se acorda împrumutul cel mai mare posibil pe lângă amortisațiune de 10, 12. 1

30 ani cu 5% fără dobândă și cu obligațiune

Conspect

despre împrumuturile cari se pot da:

funcționarilor cu salariu de 1800 coroane pot căpăta circa 1500 coroane.

"	"	"	2000	"	"	"	3000	"
"	"	"	2200	"	"	"	4000	"
"	"	"	2400	"	"	"	6000	"
"	"	"	2600	"	"	"	6500	"
"	"	"	2800	"	"	"	6800	"
"	"	"	3000	"	"	"	7000	"
"	"	"	4000	"	"	"	10000	"
"	"	"	5000	"	"	"	12000	"
"	"	"	6000	"	"	"	14000	"

În epistolele de recercare este a se scrie apriat: condițiunea (starea), salariul și anii împliniți în serviciu. Astfel
împrumuturi se liquidează în 14—20 zile. — De asemenea se liquidează pe seama clienților demni de
împrumuturi dela 500 cor. până la cel mai mare

Imprumut de cambiu

pe lângă amortizație dela 1—5 ani, ori pe lângă replătire lunară ori trimestrală

Liquidăm **împrumuturi hipotecare** până la 60—70% a valorii cu 3½ și 4% pe moșii și case
chirie din provincie. La epistolele de recercare e a se aceluși conspect despre venitul dela chirie și extrasul
funduală (la case); coala catastrală și extrasul cărții funduare (la moșii).

În ori-ce afacere de împrumut dau deslușirile necesare gratuit. La recercări epistolare este a se aceluși și timbru

Adresa:

CZIGLER SÂNDOI

Intreprindere de exoperare de împrumuturi fonciare.

BUDAPESTA, VIII, Rákóczi-utca 2. szám.

Membrul „Federațiunii regnicolare a exoperatorilor de bani și imobile

REPUBLICA ROMÂNIA